

útvarps- og sjónvarpsummæli

Ólavur W. Høgenesen
skrivar

"Nýt pappír, - ikki gummi!"

Lenin sáli var eina ferð spurður, hvat hann helt um sex áðrenn hjúnarlagið. Tað helt hann lítið um. "Eg drekki heldur ikki av einum glasi, sum ein annar hevur drukkið av", skal hann hava svarað.

Mikukvøldið var ein sending í útvarpinum um AIDS. Helgi Jacobsen hevði eina kannning millum ung fyrri, sum snúði seg um teirra vitan og 'hugburð' um AIDS. Í útvarpsstovuni hevði hann gestir: Rólandt í Skorini og Harry Davidsen, sum báðir eru í arbeiðsbólkinum, sum hevur gjørt kannningina, Pál Weihe, lækni, sum hevur verið ráðgevi, Kim Hartzner, lækni, sum hevur gjørt vart við seg í AIDS-orðaskiftinum, og so tveir gentur úr einum 9. flokki. Kanningin skuldi vera grundarlag undir nýggjum frálæritilfari um AIDS í fólkaskúlanum.

AIDS fært tú ikki av drekka av glasi, onnur hava drukkið av (ella veit eg ov lítið um AIDS?). Kortini kann søgan við vatn-glasið brúkast, tí eingin ivi var um hugburðin hjá teimum navnnevndu (Harry kanska undantikin): tú mást ikki hava meira enn ein ella eina, og helst skulu tí ikki gera hiit fyrr enn tí eru gift, tí vita skulu tit, at hit er eingin trygd fyri, at tí ikki fært AIDS. Tá *gummi* ikki kann verja ímóti AIDS, hvussu kunnu Rólandt, Pál og Hartzner so rokna við, at eitt *pappír* frá presti ella fúta kann gera tað?

Harry Davidsen nevndi - skiliga stoltur av orðingini - at nú skuldi ikki longur tosað um vandaðar bólkur, men heldur um vandaðar búrð. Við øðrum orðum: smittan ferðast nú eisini millum heteroseksuell, og tí skulu øll kenna vandan og gera av, hvussu tey vilja liva við honum. So má hvør gera upp við seg sjálvan.

Vilt tú vera vera vísur í, ikki at fáa AIDS, so er mest hóskandi atburðurin at sova í klæðum, og næstbest at halda seg til ein, krevja HIV-vátan av viðkomandi og ikki fara í

song saman fyrr enn negativ vátan fyriliggur triggjar mánaðar aftaná, at tit hava møtt hvørjum øðrum. Og hetta hevur einki við formligt hjúnarband at gera, og tí er tað meira enn framligt at koma við hesum sjónarmiðnum, og tað átti Helgi havt gjørt vart við.

Eisini átti hann at spurt, um ikki arbeiðsbólkurin við hesum ikki leggur upp til moralskan panikk og eina kynsliga ný-puritanismu, sum setir okkum fleiri ár aftur í tíðina. Helgi átti eisini at spurt: Var tað ikki rætt av arbeiðsbólkinum eisini at skjóta upp, at allar gentur í framhaldsdeildini fáa hitir í skúlanum; at dreingirnir fara á skeið í hitukeypi; og at pápármir fara á skeið og læra at tosa við bómni um tað, sum upptekur tey. Og tað skuldi hann spurt - ikki tí at eg haldi tað - men tí tað hevði verið ein rímlig journalistisk avbjóðing til arbeiðsbólkin.

"Siggið við eygum frá øðrum", yrkti Rasmus Effersø, og hetta er eisini ein væl kendur vansi í journalistikki. Journalisturin og tey, sum skulu vera við í sendingini, tosa saman árenn sendingina, og so kann journalisturin verða so upptikin av problematikkinum hjá teimum, at hann gloymir at siggið eynr frá øðrum vinkli. Kanska gloymdi hann tað ikki, - kanska var tað eitt val, at lata arbeiðsbólkin sleppa at føra síni sjónarmið fram, nú frálæritilfarið er sent út.

Um so er, kom hann sera væl frá tí og sendingin var væl úr hondum greidd: vit fingi góða hylling á hvat kanningin var komin til, hvat bólkurin menti (Rólandt skifti kortini merkiliga ofta ímillum "vit" og "eg"). Viðvíkjandi tølunum hevði verið áhugavert at vita, um meginparturin av teirri vantandi vitanini var funnin í Klaksvík og Fuglaförð, har tey klístra síður til í evnis-tímunum.

Bergur Jacobsen skifti orð við Doris Heinesen úr

Klaksvík, sum hevur verið í Ethiopiu nakrar ferðir sum trúðbóði. Tað er hugaligt at hoyra frá fólki, sum búgva áðrastaðni enn í Havn. Sendingin var tardonel: hvussu byrjaði tað, hvat gert tú har úti o.s.fr. Og tað er í lagi. Einar tvær ferðir kom eitt svar rangt ella óvantað, og her kundi okkurt spennandi komið burtúr. T.d. spurdi Bergur, um tað ikki var trupult at venja seg til so fremmand viðurskifti. "Nei", svaraði Doris, "tað er nógv truplari at venja seg við viðurskifti í Føroyum, tá man kemur aftur". Tað ljóðaði spennandi, og eg var spentur eftir at hoyra meira um tað. Men straks tók Bergur yvir og forkláraði mær, hví Doris hevði tað soleiðis...

So var tað "Kjörbreyt". Sendingin cyndaðist væl, tí vertirnir vóru sum heild væl upplagdir og góvu okkum upplivisi av, at familjan Føroyar var til hugnaløtu saman við teimum í Havnar Bio.

Eg hevði varhugan av, at Ivan ikki visti, hvagar leiðin gekk og hvat hann skuldi svara uppá; var tað so? Í so fall: gott hugskot. Annars tóktist Tróndur ikki serliga væl upplagdur, tá hann spurdi aftaná í sjónvarpsstovuni.

Hatta við frimerkjasavaranum var væl observerað, og tekniskt einfalt og væl gjørt, tá maðurin greiddi frá sjálvum óhappinum.

Rullupylsu-innslagið var einki ov langt, og hugskotið var gott: ein detalja, sum verður tikin í ramasta álvara, er komisk. Serliga tá hon verður tikin í ramasta álvara, - eitt nú av vinnulivinum og á heilsufrøðsligu: eitt undihaldandi dømi um, hvussu viðurskifti okkara verða meira og meira reguleraði av forskiftum.

Innslagið um Kultúr var óhóskandi í hesi sending, ið hvussu er í hasum álvarssama líki. Í spurnarkappingini kann sangurin væl fáa meira pláss.

Og lat okkum so fáa meira politiska satiru.

Ólavur W. Høgenesen

tónavíkan

Jákup Magnussen skrivar

Jóannes Jakobsen hevur gott umdømi sum fót-bóltsleikari, men hvat er hann verður sum tónasmiður og sangari?

Fyri átta døgum síðani vóru vit í Sjótleikarhúsinum og lýddu á, tá hann og fleiri aðrir tónleikarar presenteraðu nýggja bándið/floguna "Hvat Bagir".

Karmurin

Eg havi altíð hildið at Sjótleikarhúsið er ein frálíkur karmur um vanligar konsertir, har endamálið ikki er at "skora" so nógvur "monetir" sum gjørligt, men heldur at fylla salin, so tað sosiala grndarlagið fyri at fáa eitt væleydnað kvøld er til staðar.

Hetta kvøld Jóannes Jakobsen & co. vóru á palli í leikhúsinum, var alt til staðar, sum skuldi til eina slíka konsert. Undantikið ljóðanleggið, sum ikki er tað besta í landinum. Ljóðanleggið er sjálvandi ein týðningarmikil partur av einum slíkum tiltaki, men tað var nú heldur ikki so vánaligt, at tað darvaði góða hýrinum, fólk vóru í, tá tey komu. Men trupult var at fáa djúpa tónarnar reinar.

Plúmm í

Bólkurin "Plúmm" broytir tíðum navn. Onkuntíð eru teir bara Plúmm, aðrar tíðir "Føstufressar" ella "backing band" hjá Johnny Logar og hesaferð høvdu teir onki heiti, men tað vóru teir, ið leiktu undir hjá Jóannes Jakobsen.

Jóannes Jakobsen

verður á fakmáli nevndur "Typiskur Kvøldlot-sangari". Í hesum liggur onki negativt, men meinast við, at hann er vanur at framføra eldri tónleik og annars einfaldan dansitónleik. Hetta merkist týðuliga á honum enn.

Til tilrættisleggingina av nýggja verkinum hjá sær hevur Jóannes hjálp frá tveimum garvaðum monnum. Herluf Sørensen og Finnur Hansen hava manga plátu aftan fyri seg og hava teir eisini kytt seg fyri at fáa "Hvat Bagir" fjølbroytta.

Fleiri av útsetingunum seta stór krøv til Jóannes og tað merkist eisini á konsertini, at hann á fleiri lögum hevði trupulleikar við at koma nógv sterkt og trygt igjøgnum. Tað var týðuligt, at hann ikki tordi væl at ríva seg leysan og siga við seg sjálvan "legg onki í hvat hini siga og riv teg leysan frá øllum pallfordómum".

Sum konsertin leið gjørdist tað lættari hjá Jóannes.

Spennningarnir loysaðu og sangurin gleið bara heilt væl.

Nei, har var onki at skammast yvir og sum ein stórir sangstúðul og moralstúðul trein ein av okkara bestu songkvinnunum inn á pallin.

Arnold, Rógvi, Magnus, Finnur og Leivur, sum leiktu undir, eru hvørja ferð ein trygd fyri fundamentinum.

Hvat Bagir?

Malan Thomsen var hon, sum við sínum

nógvu royndum, hjálpti Jóannes á fótur undir konsertini. Malan sang væl hetta kvøld. Jóannes og hon sungu væl saman í einari Bosa-nova-duett, sum tey framfordu tvær ferðir.

Á bandinum og floguni syngur Malan Thomsen lög, sum spennast heilt frá veggvisu til Latinamerikansk sangir, og visir hetta samstundis hvussu væl hon er fyri á sangkinum. Sjálvst um hon fyrir tveimum-trimum árum síðani var væl meira virkin, hevur hon enn einaferð vist hvar hon stendur.

Bandið hevur tvær umsetingar, Jóannes hevur gjørt eftir Bjørn Afzelius.

Hesar umsetingar dæmar mær onki. Kanska er rættast at kalla tær týðingar, sum eru vorðnar fáteakari. Í hesum politisku broytingartíðum eru tær heldur ikki serliga aktuellar. Karl Martin Samuelson syngur eitt lag, sum mær dæmar væl, men ikki er tað besta lagið og ikki er tað heldur nokur stór avbjóðing til ein góðan sangara sum Karl Martin.

Niðurstøða

Jóannes Jakobsen megnar væl tey lottu lögini, men hevur enn ikki nógv stóra venjing í teimum, sum mugu sigast at vera øðrvísi enn hvat hann er vanur at syngja. Men onki er tó vánaligt. Eg meti, at tað er ein góð yrkjaradebut, hann hevur fingið.

Summi lög eru beinrakin og sita væl. Onnur eru meira yndislig og tala meira til hjartað. Okkurt er tó, sum eg ikki vildi tikið við, men sjáldan, fyri ikki at siga ongantíð, er tó so, at alt eydnast eias væl.

Stuðulssangarnir eru avbera góðir og bólkurin, bæði tann á konsertini og tann á bandinum ella floguni, er nakað av tí besta, vit eiga.

Alt hetta, eg havi sagt, meti eg at tit sjálvi skulu meta um, tá tit hoyra útgevuna, sum sanniliga er verd tær krónurnar, hon kostar.

J.MAG.